

Olari Koppel
Õiguskantsleri Kantselei

Teie: 31.10.2024 nr 6-4/241714/2406371

Meie: (kuupäev digiallkirjas) nr 12-4.3/4651-1

Vastus pöördumisele seoses sõidusoodustustega Munalaids-Manilaid laevaliinil

Austatud härra Koppel

Palusite oma pöördumises Kliimaministeeriumil selgitada majandus- ja taristuministri 30. aprilli 2020. aasta määruses nr 20 "Avaliku teenindamise lepingu alusel teostataval liiniveol sõitja kõrgeim piletihind, sõiduki ja selle haagise pileti hinnad ning sõidusoodustused Eesti mandri ja väikesaarte vahelistel laevaliinidel" (edaspidi *ministri määrus*) Manija külas elavate inimestele ette nähtud sõidusoodustuse korda.

Alates 1. juulist 2023. a on Vabariigi Valitsuse seaduse § 65¹ kohaselt riigisisese ühistranspordi poliitika kavandamine ja elluviimine Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi asemel Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi (edaspidi *ReM*) valitsemisalas.

Väitsite, et ministri määrusest ei nähtu üheselt, et 50% sõidusoodustuse kehtestamine Munalaids-Manilaid laevaliinil isikule, kelle elukoha aadress on Manija külas, puudutab üksnes maakonna- ja kaugliine ega kehti valla- ja linnaliinide.

Palusite täpsustada, et millise ühistranspordiseaduse (edaspidi *ÜTS*) sätte alusel on kehtestatud ministri määruses ette nähtud kohalike elanike sõidusoodustused ning millistel liinidel need kehtivad.

Siinkohal tuleb selgitada ühistranspordi kavandavate ja korraldavate asutuste pädevuse ulatust ja selle eristamist kaug-, maakonna-, valla- ja linnaliiniveol. Peamiselt on ühistranspordi kavandavateks ja korraldavateks asutusteks kohaliku omavalitsuse üksused (edaspidi *KOV*) ning ReM. Nimetatud võimutasandid täidavad avaliku teenindamise kohustust, mis on ÜTS § 18 lõike 1 tähenduses pädeva asutuse kindlaks määratud nõue tagada üldist huvi pakkuv avalik sõitjateveoteenus, mida vedaja oma majanduslikest huvidest lähtuvalt ilma hüvitusega ei osutaks või ei osutaks samas mahu või samadel tingimustel.

Pädevad asutused, mis on kohustatud tagama üldist huvi pakkuvat avalikku sõitjateveoteenust, nimetatakse liiniliikide kaupa ÜTS §-s 19. Nimetatud õigusnorm sätestab avaliku teenindamise lepingu alusel teostatavat liinivedu korraldavate pädevate asutuste. ÜTS § 19 eristab ühistranspordi kavandavate ja korraldavate asutuste pädevuse ulatuse kaug-, maakonna-, valla- ja linnaliiniveol.

ÜTS § 19 lõike 1 punkti 5 ja ÜTS §-i 4 lõike 2 koostoimes on laeva-, väikelaeva- ja parvlaevaliikluses valla- või linnasisesel sõitjateveo korraldamisel ning rahastamisel pädevaks asutuseks KOV. ÜTS § 19 lõike 1 punkti 1 ja ÜTS §-i 4 lõike 2 koostoimel on ReM pädevaks asutuseks väikelaeva- ja parvlaevaliikluses sõitjateveol maakonna- ja kaugliinil. Siinkohal eksisteerib erinevus ühistransporti kavandavate ja korraldavate asutuste pädevuse ulatuses ja selle eristamises kaug-, maakonna-, valla- ja linnaliiniveol.

Kui Munalaid-Manilaid liini nimetatakse selle tunnuste järgi valla- ja linnaliiniks, siis kehtestab konkreetsel liinil piletihindasid Pärnu Linnavolikogu ja need ei kehti maakonna- ja kaugliinil. Küll aga kui Munalaid-Manilaid liini nimetatakse selle tunnuste järgi kaug- või maakonnaliiniks, siis kehtestab konkreetsel liinil piletihindasid ja nende suhtes kohalduvaid sõidusoodustusi valdkonna eest vastutav minister.

Valdkonna eest vastutav minister saab määruse kehtestamisel lähtuda seaduses sisalduva volitusnormi piirist, mõttest ja eesmärgist. Kuna ReM on pädevaks asutuseks väikelaeva- ja parvlaevaliikluses sõitjateveol maakonna- ja kaugliinil, siis saab valdkonna eest vastutav minister kehtestada saarel elavate inimeste sõidusoodustused ÜTS § 36 lõike 4 ja 5 omavahelisel koostoimel üksnes maakonna- ja kaugliinidele. Niisiis ei ole ministri määruse reguleerimisalas avaliku teenindamise lepingu alusel teostatavad liiniveod, mida korraldavad KOV-id.

ReM on seisukohal, et ministri määruses ettenähtud sõidusoodustused kehtivad vaid maakonna- ja kaugliinidel. Ministri määruse tõlgendamisel ei saa lähtuda ainult selle peakirjast, vaid pigem tuleb mõista määruse andmise aluseks olevate volitusnormide sisu ja nende omavahelist seost. Samuti tuleb lähtuda sellest, et mis võimutasand on õigusakti parasjagu kehtestanud.

Haldusmenetluse seaduse § 90 lõige 1 sätestab, et määruse võib anda ainult seaduses sisalduva volitusnormi olemasolul ja kooskõlas volitusnormi piiride, mõtte ja eesmärgiga. Õigusakti tõlgendamisel tuleb kasutada objektiiv-teleoloogilist tõlgendamist ehk tõlgendamist seaduse sätte mõtte ja eesmärgi kaudu.

Ministri määrus on kehtestatud ühistranspordiseaduse § 31 lõike 2 punkti 3, § 31 lõike 3 punkti 1, § 36 lõike 1 punkti 2, § 36 lõike 3 punkti 1 ja § 36 lõike 5 alusel. Seadusesätete tõlgendamisel saab järeldada, et nende mõtte ja eesmärk on anda valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada sõidusoodustuse ja selle ulatuse üksnes maakonna- ja kaugliinile, mitte aga valla- ja linnaliinile.

Sellest tulenevalt ei saa ka ministri määrust kooskõlas Pärnu Linnavolikogu 17. oktoobri 2024. a määrusega nr 19 „Munalaid-Manilaid laevaliinil piletihindade kehtestamine“ (edaspidi *volikogu määrus*) tõlgendada selliselt, et lisaks KOV-i ettenähtud soodustusele kehtib ka ministri määruses ettenähtud 50%-line sõidusoodustus. Need on eraldiseisvad õigusaktid, mis reguleerivad sõitjateveo tingimusi erinevatel liiniliikidel.

ReM mõonab, et segadust võib tekitada asjaolu, kus nii Pärnu linna korraldatav valla- ja linnaliin kui ka ReM-i poolt avaliku teenindamise lepingu alusel parvlaevaga „Kihnu Virve“ teenindatav maakonnaliin Munalaid-Manilaid on samasuguse nimetusega ning samasuguste nimetuste tõttu soovitakse kohalikule liinile kohaldada eelnevalt ministri määrust. Selleks, et selliseid segadust tekitavaid olukordi edaspidi vältida on ReM-i ühistranspordiosakonnal kavas hinnata, kas oleks vajalik ministri määruse sõnastust õigusselguse huvides täpsustada.

ReM ei oska vastata küsimusele, kas enne volikogu määruse vastuvõtmist lähtuti Manilaid-Munalaid kohaliku laevaliini hindades ja sõidusoodustuste määramisel ministri määrusest.

Sellele küsimusel oskab vastata vaid volikogu määruse kehtestanud KOV, sest ReM-i teadmisel on kogu aeg olnud tegemist kohaliku liiniga.

ReM-ile teadolevalt ei lähtuta mõne teise kohaliku laevaliini puhul ministri määruses ettenähtud sõidusoodustustest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Piret Hartman

Regionaal- ja põllumajandusminister

Teadmiseks: Kliimaministeerium

Kristella Kukk

5676 7894 kristella.kukk@agri.ee

Romet Viikmäe

5620 6611 Romet.Viikmae@agri.ee